

3. **Знаки-символи:** верба, барвінок, тризуб, берегиня, рушник, калина, дідух, дуб, оберіг.

4. **Назви міфологічних персонажів:** домовик, лісовик, водяник, русалка, перелесник, мавка, відьма.

5. **Лексеми неукраїнського походження на означення осіб, явищ, предметів українського побуту:** козак, гайдамака, гетьман, хан, шляхта, іконостас, цимбали, ярмарок, гуцул.

6. **Історизми**, тобто слова, які означають предмети і явища попередніх історичних періодів. Багато з них використовуються в сучасному житті, коли виникає потреба відтворювати такі реалії: князь, гривня, скіфи, курган, половці, таври, Боян, братство, булава, отаман, бунчук, клейноди.

7. **Фразеологічні одиниці.** Цю лексику слід пояснювати іноземцям, оскільки значення фразеологічної одиниці не складається із суми понять компонентів. Приклади фразеологізмів: *розбити глек, ставати на рушник; піймати облизня; ні се ні те, ні рак ні риба, кинутися навтікача, намазати п'яти салом, накивати п'ятами, дати ходу, взяти ноги на плечі; впадати в око.*

8. Слова **недавнього радянського побуту:** колгосп, голова колгоспу, суботник, недільник, п'ятирічка, радгосп, піонер, комсомолец, ударник.

Безперечно, не всі ці слова й афоризми іноземні студенти мають вивчати, тому приклади варто мінімізувати.

Таким чином, лінгвокраїнознавство, як спосіб ознайомлення студентів з культурою країни через мову і в процесі її вивчення є обов'язковим елементом вивчення української мови як іноземної.

У подальших дослідженнях необхідно визначити комунікативні потреби студентів у вивченні даного курсу, а також критерії добору безеквівалентної лексики української мови для ефективного проведення занять.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бронська А.А. Теоретичні основи базової методичної підготовки викладачів української та російської мови як іноземних. - К: «Голока», 2002. - 208 с.
2. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. - М.: Русский язык, 1990. - 246с.
3. Великобритания. Лингвострановедческий словарь. - М.: Русский язык, 1980. - 480с.
4. Енциклопедія українознавства для школярів і студентів. Історія, культура, народознавства, діаспора, географія. – Д.: Сталкер, 1999. - 456с.
5. Карпенко М.Л. Поняття «лінгвокультурологія», «лінгвострановедение», «лінгвокраєвєдение» и их соотношение // Язык и культура - 1997. - №3 - С.89-91.
6. Маслова В.А. Лингвокультурология: Учебное пособие для высших учебн. зав. - М., 2004. - 208с.
7. Онкович Г.В. Українознавство і лінгводидактика. - К.: Логос, 1997. - 105с.
8. Пономарів О. Культура слова. Мовно-стилістичні поради. - К.: Либідь, 1993. - 189 с.
9. Українознавство: концепції, програми, документи. – К.: 1995.-199с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Надія Стеценко – асистентка кафедри української та російської мов Донецького національного технічного університету.
Наукові інтереси: методика викладання української мови як іноземної

МЕТОД ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Олена ХРОМЧЕНКО (Одеса, Україна)

У статті розглядається метод проектної роботи як засіб навчання іноземним мовам. Представлено дослідницький проект як засіб формування у студентів мотивів вивчення іноземних мов.

The article focuses on the method of project work as method of teaching foreign languages. Project work as method of forming students' motives for foreign languages studying is suggested.

Розширення економічних, політичних та культурних зв'язків між країнами, розвиток міжнародних засобів масової комунікації, міждержавна інтеграція в галузі освіти й, отже, розширення можливостей одержання якісної освіти не тільки в себе в країні, а й за кордоном сприяють підвищенню статусу іноземної мови як засобу спілкування та взаєморозуміння. Практичне володіння іноземними мовами дає людині можливість зайняти в суспільстві більш високий соціальний стан і підвищити свій матеріальний добробут. На сучасному етапі

розвитку суспільства та країни зростає потреба у фахівцях, що володіють розмовною мовою, та які підготовлені для роботи зі спеціальною літературою.

Особливо актуальним стає створення системи освіти, яка відповідає вимогам сучасного суспільства і дає можливість майбутнім фахівцям одержати міцні знання іноземної мови, оволодіти практичними вміннями та навичками іншомовного спілкування. Провідне значення в цьому процесі має проектна форма навчання.

Як свідчать дослідження та практика, у вищих закладах освіти приділяється недостатньо уваги використанню проектної технології як ефективного методу навчання іноземним мовам. Саме це й зумовлює неабияку актуальність підвищення рівня знань майбутніх фахівців засобами проектної форми навчання.

Окреслена проблема розглядалася в таких аспектах: етапи організації проектної роботи (В. Вербицький, В. Кайнова); класифікація проектів (Т. Блур, М. Сент-Джон, Е. Полат, М. Бухаркіна); умови функціонування в навчальному процесі (В. Вербицький, А. Цимбалару). Поряд з цим, недостатньо розглянута проблема впровадження проектної форми навчання в ході викладання практико-орієнтованих навчальних дисциплін навчального циклу. Метою нашої статті є розкрити сутність методу проектів, умови його втілення в навчальний процес та етапи його організації.

Вивчення наукового фонду дозволяє стверджувати, що в педагогіці проект відображається як систематична форма організації діяльності у взаємозв'язку її теоретичних та практичних аспектів (С. Кримський); організація та виконання певного цільового завдання (П. Архангельський); обмежена в часі цілеспрямована зміна окремої системи з установленими вимогами до якості результатів, можливими межами витрат засобів і ресурсів та специфічною організацією (В. Бурков, Д. Новиков).

У педагогічній науці склалася тенденція до визначення проекту з одного боку, як результату діяльності (продуктивний аспект), а з іншого, – як інноваційну форму організації спільної роботи, спрямованої на досягнення певного результату (діяльнісний аспект).

Вивчення наукових джерел дозволяє стверджувати, що поняття “метод проектів” визначається як метод планування цілеспрямованої діяльності учня у зв'язку з розв'язанням якогось шкільного завдання в умовах реального життя (М. Кларин); цільовий навчально-виховний процес, спрямований на виконання суспільно корисних справ (П. Мудров); педагогічна технологія (С. Сисоєва) або проектна технологія (І. Єрмаков), яка відображає реалізацію особистісно зорієнтованого підходу у навчанні, сприяє формуванню вміння адаптуватися до швидкозмінних умов життя людини в сучасному суспільстві.

Найбільш повною класифікацією проектів у вітчизняній педагогіці є класифікація, запропонована в навчальному посібнику Е. Полат, М. Бухаркіної. Вона може бути застосована до проектів, що використовуються у викладанні будь-якої навчальної дисципліни. У даній класифікації за декількома критеріями виокремлюються такі різновиди проектів:

- за видом діяльності, що домінує в проекті: дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані;
- за характером координування проекту: з явною координацією (безпосередній), зі схованою координацією (прихований, неявний);
- за характером контактів: внутрішні (серед учнів одного гуртка, навчального закладу, міста, селища, регіону, держави) та міжнародні (серед учнів різних країн);
- за кількістю учасників: особистісні (індивідуальні), парні та групові;
- за тривалістю проведення: короткострокові, середньої тривалості та довгострокові.

Англійські фахівці в області методики викладання мов (Т. Блур і М. Дж. Сент-Джон) розрізняють три види проектів:

- груповий проект, у якому дослідження проводиться всією групою, а кожний студент вивчає певний аспект обраної теми;
- міні-дослідження, що полягає в проведенні індивідуального соціологічного опитування з використанням анкетування й інтерв'ю.
- проект на основі роботи з літературою, що припускає вибіркоче читання за певною темою.

Дослідники вважають останній тип найлегшим для практичного використання й тому самим популярним. Однак описана ними структура такого проекту показує, що він припускає розвиток тільки тих навичок, які необхідні для роботи з літературою: переглядового й уважного читання, уміння працювати з довідниками й бібліотечними каталогами. У зв'язку із цим видається слушною точка зору Р. Джордана, який уважає, що проект на основі роботи з літературою підходить в основному для вивчення іноземної мови для спеціальних цілей. У той же час "міні-дослідження" і "роботу з літературою" можна розглядати як різновиди групового проекту, який є найбільш важливим для методики викладання іноземних мов [6].

Метод проектів завжди потребує розв'язання проблеми. Результати проектів повинні бути відчутними: якщо це теоретична проблема, – то конкретне її розв'язання, якщо практична, – конкретний результат, готовий до впровадження в життя. Проектний метод навчання як педагогічна технологія включає в себе сукупність дослідницьких, проблемних, пошукових методів, креативних за своєю сутністю. Уміння використати метод проектів – це показник високої кваліфікації педагога [2: 36].

У ході виконання проектної роботи студенти навчаються самостійно думати, знаходити та вирішувати проблеми, використовуючи знання із різних предметних областей, висувати гіпотези, формулювати висновки. Проектна робота дозволяє виключити формальний характер вивчення мови й активізує взаємодію студентів для досягнення практичного результату навчання мови. Викладачеві в проекті приділяється роль координатора, експерта, додаткового джерела інформації [1: 102-103; 2: 36; 5: 23].

Вивчення наукових джерел [1: 103; 2: 36-37; 6] дозволяє виокремити такі етапи роботи над проектами:

- визначення теми проекту;
- обговорення структури проекту, складання плану роботи;
- збір інформації: звертання до вже наявних знань і життєвого досвіду, робота із джерелами інформації, створення власної системи зберігання інформації;
- регулярні зустрічі, під час яких майбутні фахівці обговорюють проміжні результати, викладач коментує пророблену студентами роботу, корегує помилки у вживанні мовних одиниць, проводить презентацію й відпрацьовування нового матеріалу;
- аналіз зібраної інформації;
- підготовка презентації проекту – виставки, відеофільму, радіопередачі, театральної вистави і т.п.;
- демонстрація результатів проекту;
- оцінка проекту. На даному етапі відбувається не тільки контроль засвоєння мовного матеріалу й розвитку мовної та комунікативної компетенції, але й загальна оцінка проекту, яка стосується змісту проекту, теми, його кінцевого результату.

Проектна робота сприяє розв'язанню таких педагогічних завдань:

- формуванню пізнавальних мотивів студентів;
- розширенню можливостей навчання й самонавчання;
- розвитку креативності, творчих здібностей;
- вихованню вміння вчитися – ставити цілі, планувати й організовувати власну навчальну діяльність.

У межах курсу "Практична граматики англійської мови" ми пропонуємо організувати діяльність студентів II курсу англійського відділення денної форми навчання з оформлення дослідницького проекту "Вживання минулих часів у сучасній англійській мові". Нами впроваджено проектний курс на заняттях з граматики англійської мови паралельно з базовою програмою І. Крилова – "Граматики сучасної англійської мови". Базова програма не змінюється, а тільки корегується й доповнюється відповідно до проектного плану курсу. На базі програми навчального посібника опрацьовуються теми проекту, відбувається вивчення нових граматичних структур і правил. Розкриємо найбільш важливі аспекти застосування запропонованого дослідницького проекту.

1. Організаційний аспект.

Після перших занять викладач знайомить студентів з методикою роботи над проектами, надає практичні рекомендації щодо їх створення. Студенти визначають варіанти оформлення проекту та планують свою діяльність з вивчення проблеми.

Майбутні фахівці працюють над проектом протягом 6 тижнів відповідно до індивідуального плану. Наприкінці цього терміну організується презентація проекту, яка проводиться в присутності студентів навчальної групи й викладачів кафедри граматики. Презентація проекту є однією з форм атестації студента з предмету.

2. Змістовий аспект.

Запропоновані завдання пов'язані не тільки з вивченням курсу "Практична грамика англійської мови", але й з курсом "Теоретична грамика англійської мови" та "Лексика". Ми пропонуємо опис змісту дослідницького проекту, який може бути корисний педагогам, котрі цікавляться проблемою впровадження методу проектів у навчання мови, а також в освітній процес в цілому.

На основі вивчення наукових джерел, нами пропонуються такі етапи організації проектної роботи студентів: планувальний, технологічний та рефлексивний етап.

На етапі планування студенти засвоюють теоретичний матеріал, обговорюють структуру проекту, складають план роботи, збирають та аналізують інформацію. Майбутнім фахівцям пропонується виконати такі завдання :

- вивчіть теоретичний матеріал за темою проектної роботи;
- складіть список теоретичних джерел;
- зробіть детальний план-конспект за темою роботи;
- складіть глосарій основних понять, пов'язаних з темою проектної роботи (7-10 ключових понять з визначеннями та коментарями).

Хочемо зазначити, що план-конспект за темою проектної роботи має бути виконаний не в електронному варіанті, а написаний від руки. Це сприяє кращому засвоєнню теми, студенти звикають до писемної англійської мови, поліпшують орфографію. Майбутні фахівці спрямовані на виконання самостійної роботи з опрацюванням навчальних посібників з граматики англійської мови, довідкової літератури, словників.

На технологічному етапі студенти закріплюють теоретичні знання, обговорюють проміжні результати, а також створюють ілюстровані розповіді: придумують сюжет, підбирають необхідні матеріали й оформляють свої розповіді. Варіантами завдань цього етапу є:

- розробіть вправи з формування навичок використання минулих часів англійської мови (не менш 6 впрв);
- складіть план оригінальної казки, оповідання тощо;
- детально опишіть місце та час дії, героїв придуманої історії;
- зробіть ілюстрації до своєї розповіді;
- підпишіть ілюстрації та діалоги;
- оформіть свою казку чи оповідання, використовуючи минулі часи англійської мови (не менш 4-5 сторінок).

Треба зазначити, що в ході виконання зазначених вище завдань, майбутні фахівці поглиблюють знання видо-часових форм дієслова і граматики англійської мови, більш детально вивчають мову.

Прикінцевим етапом проектної роботи студентів є рефлексивний. Студентам пропонується виконати завдання такого типу:

- підготуйтеся до презентації свого проекту.
- здійсніть самоаналіз і виклад думки про виконану роботу: студенти мають самі оцінити свою працю, пояснити важливість для них конкретного виду роботи. Вони виявляють, яка мета була досягнута, які навички удосконалювалися.

Таким чином, запропонована нами проектна робота виконує ряд функцій:

- сприяє формуванню пізнавальних інтересів студентів до вивчення іноземної мови, проектна робота вимагає від майбутніх фахівців активності, творчої самостійності при засвоєнні знань;

– розвиває навички дослідницької роботи, оскільки у процесі виконання цього завдання майбутнім фахівцям доводиться знаходити й аналізувати необхідні теоретичні джерела, підбирати ілюстративний матеріал, робити свої висновки з досліджуваної теми;

– створює передумови для вдосконалювання й більш глибокого вивчення не лише граматики, а й англійської мови в цілому;

– виховує рефлексивну позицію студентів, а саме навички з об'єктивної самостійної оцінки своєї діяльності;

– розширює індивідуальний лінгвістичний тезаурус майбутніх фахівців, це пов'язане з тим, що в процесі виконання проектною роботою вони відкривають для себе нові джерела інформації, котрі можуть знадобитися їм у подальшому вивченні англійської мови.

Перспективи дослідження зазначеної в статті проблеми полягають у розробці системи методів, прийомів і засобів навчання, які сприятимуть підвищенню пізнавального інтересу майбутніх фахівців до вивчення іноземних мов, їх активності, творчої самостійності у засвоєнні знань.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Бокарєва Г.В., Образцова Е.М. Проектная работа как эффективный метод обучения иностранным языкам. // Научные записки международного гуманитарного университета. – 2007. – № 6. – С. 99-104.
2. Вербицкий В. Проектная форма обучения и воспитания в общеобразовательных учреждениях и учреждениях дополнительного образования. // Рідна мова. – 2007. – № 3. – С. 35-48.
3. Свтух М.Б., Волошук І. С. Обеспечение качества высшего образования – важная задача инновационного развития государства // Педагогика и психология. – 2008. – № 1. – С. 70-74.
4. Кайнова В. Проектная и научно-исследовательская деятельность – путь к творчеству. // Рідна школа. – 2007. – № 10. – С. 21-22.
5. Киселица Л. Проектные технологии – основа воспитательной системы. // Рідна школа. – 2007. – № 10. – С. 23-24.
6. Кочетурова Н. Метод проектов в обучении языку: теория и практика. – Новосибирск // Интернет-сайт: www.ilt.edu.nstu.ru/article4.php
7. Цимбалару А. До поняття “проектно-технологічна діяльність учителя”. // Рідна школа. – 2008. – № 1-2. – С. 8-10.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олена Хромченко – викладач кафедри граматики англійської мови, здобувач кафедри французької філології Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Наукові інтереси: методика професійної освіти.